

บทที่

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการพัฒนาประเทศไทยได้เน้นถึงการให้การศึกษาอบรมเยาวชน และประชาชนให้ได้รับการศึกษามากที่สุด ในการให้ศึกษานั้น บุคคลที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญฝ่ายหนึ่ง ได้แก่ ครู บุญถิ่น อัตถากร และ รัตนา ทັນบุญเท็ก ได้กล่าวไว้ว่า "การศึกษาจะมีคุณภาพดี และบังเกิดผลตามแนวทางที่วางไว้ ก็ต้องอาศัยครูเป็นกำลังสำคัญช่วยอบรมบ่มนิสัย ให้ความรู้และเตรียมกุลบุตรกุลธิดา ซึ่งจะเจริญเติบโตไปเป็นพลเมืองดี เป็นกำลังเศรษฐกิจของบ้านเมือง"¹ ดังนั้นผู้ที่จะออกไปเป็นครู จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก และผู้ที่จะออกไปเป็นครู ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องได้รับการเตรียมตัวและการฝึกอบรมมาก่อน

สถาบันฝึกหัดครู มีหน้าที่ในการผลิตครูเพื่อออกไปสนองความต้องการของประเทศไทยในด้านการศึกษา ครูที่ผลิตออกไปนี้จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนระดับต่าง ๆ ซึ่งจะรับภาระหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่เยาวชนของชาติ ดังนั้นครูที่สถาบันฝึกหัดครูผลิตออกไปจะต้องเป็นครูที่มีคุณภาพสูง เหมาะสมกับหน้าที่สำคัญที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งในเรื่องนี้รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการฝึกหัดครูเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ระบุนโยบายสำคัญนี้ไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ในหมวดที่ 2 ที่ว่าด้วยแผนนโยบายการศึกษาของรัฐว่า "รัฐเป็นผู้จัดการฝึกหัดครูทุกระดับ และพึงดำเนินการผลิตครูเพื่อให้สถานศึกษาต่าง ๆ มีครูผู้สามารถให้การศึกษาได้ผลสมบูรณ์ สมความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ รัฐพึงใช้มาตรการพิเศษคัดเลือกบุคคลที่จะเข้าศึกษาค้นคว้าการฝึกหัดครู

¹บุญถิ่น อัตถากร และรัตนา ทັນบุญเท็ก, การเตรียมครู (พระนคร, 2523), หน้า 3.

ทั้งนี้เพื่อให้ได้บุคคลมีสติปัญญา ความเหมาะสม และมีความสามารถที่จะเป็นครู"¹

ในการผลิตครูที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ จำเป็นต้องคำนึงถึงความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สถาบันฝึกหัดครูจัดให้แก่ นักศึกษา กรรมการฝึกหัดครูได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้กำหนดหลักสูตรในการศึกษาของนักศึกษาครูไว้ 2 ภาค คือ ภาคทฤษฎี อันเป็นรายวิชาต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักศึกษาเกี่ยวกับวิชาสามัญ และวิชาชีพครู กับภาคปฏิบัติ คือ การฝึกสอนอันเป็นการจัดให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์วิชาชีพภายใต้การแนะนำของอาจารย์ และฝึกให้รับฝึกหัดในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียนเพิ่มเติมขึ้นตามลำดับ²

การฝึกสอน คือ การฝึกหัดสอนของนักศึกษาครู ก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครู เพื่อที่จะออกไปรับหน้าที่ครูอย่างแท้จริง สาโรช บัวศรี กล่าวไว้ว่า "การฝึกสอนเป็นหัวใจของการฝึกหัดครู เพราะอาชีพครูที่เขายอมรับว่าเป็นอาชีพที่แท้จริงก็เพราะมีการฝึกสอนอยู่ การฝึกสอนเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการเอาทฤษฎีที่เรียนในชั้นกับการปฏิบัติจริงมาบรรจบกันว่าจะปฏิบัติจริง ๆ ใ้หรือไม่"³

เกลด เอ็ม อิลโล (Gail M. Inlow) ได้กล่าวถึงการฝึกสอนไว้ว่า "การฝึกสอนเป็นส่วนที่วัดผลงานทั้งหมดของโครงการฝึกหัดครู เพราะทำให้สถาบัน

¹ มูญเช็ก รัตนานันท์ และวิลสันต์ จันทรวงศา, พื้นฐานการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: บางกอกการพิมพ์, 2523), หน้า 100.

² วิวัฒน์ ใจเที่ยง, "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 2-3.

³ สาโรช บัวศรี, "คำปราศรัยของอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ประชาชนในพิธีเปิดสัมมนาอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และอาจารย์นิเทศก์ผู้ดำเนินงานด้านการฝึกสอน" บรรยาย ณ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 6-7 กรกฎาคม 2516. (เอกสารอัครสำเนา)

ฝึกหัดครูมีโอกาสมองเห็นตนเอง เพื่อการปรับปรุงโครงการให้ดียิ่งขึ้น¹

นพพงษ์ บุญจิตราภุศลย์ กล่าวถึงการฝึกสอนว่า "การฝึกสอนเป็นหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันผลิตครูระดับต่าง ๆ ที่พยายามจัดให้แก่ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ให้นำเอาทฤษฎีต่าง ๆ ทั้งหมดที่เรียนมาปฏิบัติ เพื่อให้ได้เข้าใจเกี่ยวกับ จิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดกว้างขวางและริเริ่ม ในการทำงาน เข้าใจบทบาทความเป็นครูโดยการได้ปฏิบัติจริง รู้จักเลือกใช้วิธีสอนได้ ถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เรียนรู้ระบบการจัดบริการการศึกษาในโรงเรียน ทำงานร่วมกับผู้บริหาร คณะครู เจ้าหน้าที่ หน่วยงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนเข้าใจ และทำงานร่วมกับนักเรียน ผู้ปกครองและคนในชุมชนอาชีพต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี"²

จากความคิดเห็นดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การฝึกสอนเป็นประสบการณ์ที่สำคัญ มีคุณค่าและมีความหมายต่อชีวิตนักศึกษาครู ซึ่งจักเป็นกิจกรรมชั้นสุดท้าย ที่ให้ประสบการณ์ ตรงแก่นักศึกษาครู ก่อนที่จะออกไปประกอบอาชีพครูประจำการ ดังนั้น จึงถือได้ว่าการฝึกสอนเป็นหัวใจของโครงการฝึกหัดครูทุกชั้นและทุกประเภท และจากคุณค่าและความสำคัญของการฝึกสอนดังกล่าว กรมการฝึกหัดครูจึงได้กำหนดความมุ่งหมายของการฝึกสอนสำหรับนักศึกษาครู ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษาได้นำสิ่งที่ได้เรียนในวิชาการศึกษา จิตวิทยาและวิธีสอน ไปทดลองปฏิบัติ เป็นการประสานระหว่างภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ นักศึกษาอาจปรับปรุงแก้ไขทฤษฎีที่ได้ศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงได้
2. เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสทดลองสอนภายใต้การนิเทศ
3. เพื่อให้นักศึกษาได้มีชีวิตรอยู่ในห้องเรียนและโรงเรียนจริง ๆ ค้นเคยกับบรรยากาศเข้าใจหน้าที่ครู ค้นเคยกับนักเรียน ศึกษาและใช้วัสดุอุปกรณ์จากแหล่งต่าง ๆ

¹Gail M. Inlow, Maturity in High School Teaching, (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, 1963), p. 400.

²นพพงษ์ บุญจิตราภุศลย์, เอกสารประกอบวิชาการนิเทศการฝึกสอน, แผนก วิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521 (เอกสารอักษรสำนวน).

มีความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนและชุมชนที่ไปทำการฝึกสอน

4. เพื่อให้นักศึกษาได้ประเมินตนเองว่า มีความเหมาะสมในการเป็นครูหรือไม่เพียงใด ซึ่งจะประเมินได้ในด้านบุคลิกภาพ ความรักเด็ก ความเข้าใจ ความต้องการของเด็ก ความภูมิใจในอาชีพ ความตั้งใจที่จะส่งเสริมอาชีพให้ก้าวหน้าเป็นที่ยกย่องนับถือของคนทั่วไป นอกจากนั้นยังเป็นโอกาสให้สร้างบุคลิกภาพของครูให้แก่ตนเองด้วย¹

จากความมุ่งหมายที่กรมการฝึกหัดครูได้วางไว้ วิทยาลัยครูต่าง ๆ ใต้นำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติแต่อย่างไรก็ตาม การที่จะทำให้ความมุ่งหมายของการฝึกสอนดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ต้องมีการวางแผนการดำเนินงานโครงการฝึกสอนที่ดี รวมทั้งต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งนี้เพราะในระหว่างการฝึกสอนจะมีบุคคลต่าง ๆ ที่นักศึกษาฝึกสอนจะต้องเกี่ยวข้องด้วยทั้งทางตรงและทางอ้อม บุคคลดังกล่าวได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอน ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ เพื่อนักศึกษาฝึกสอนด้วยกัน นักเรียน รวมทั้งผู้ปกครองนักเรียนและชาวบ้าน

จะเห็นได้ว่าในการฝึกสอนนั้น สถาบันที่สำคัญและมีผลต่อการฝึกสอน นอกจากสถาบันฝึกหัดครูแล้ว ยังมีสถาบันที่สำคัญอีกสถาบันหนึ่งก็คือ โรงเรียนฝึกสอน ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสถาบันการฝึกหัดครู โรงเรียนฝึกสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การฝึกสอนประสบผลสำเร็จ ช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนได้รับประสบการณ์ในการเป็นครูที่ดี และช่วยส่งเสริมสมรรถภาพในการเป็นครูได้มากที่สุด โรงเรียนฝึกสอนจึงเป็นเสมือนแหล่งวิทยาการอันสำคัญยิ่งที่จะเอื้ออำนวยประสบการณ์ต่าง ๆ ให้นักศึกษาฝึกสอน และผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบสูงสุดในโรงเรียนฝึกสอนก็คือ ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูใหญ่ ซึ่งจะต้องกำเนินและรับผิดชอบ ตลอดจน

¹หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, โครงการปรับปรุงการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท, เอกสารนิเทศการศึกษ ฉบับที่ 205 (กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทยการพิมพ์, 2521), หน้า 1-2.

ดำเนินนโยบาย วางแนวปฏิบัติในโรงเรียนเกี่ยวกับงานการฝึกสอนทั้งหมด จากเอกสาร
แนวการนิเทศการสอน ของวิทยาลัยครูเทพสตรี ใ้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหาร
โรงเรียนฝึกสอนไว้ 3 ประการ

1. ครูใหญ่ในฐานะเป็นผู้นำ
2. ครูใหญ่ในฐานะที่เป็นผู้ประเมินผล
3. ครูใหญ่ในฐานะผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับกาฝึกหัดครู

ครูใหญ่ในฐานะเป็นผู้นำ ครูใหญ่ควรมีความเข้าใจงานค้ำการฝึกสอนและ
สามารถอธิบายให้ครูทุกคนในโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียนทุกคนทราบถึงประโยชน์
ของการมีนักศึกษาฝึกสอน ที่จะช่วยทำให้การเรียนการสอนในโรงเรียนดีขึ้น ทำให้ครู
กระตือรือร้นในการสอนมากขึ้น นอกจากนี้ครูใหญ่จะต้องรู้จักเลือกสรรครูที่เลี้ยงที่
ประสบความสำเร็จทางค้ำการสอน มีคุณสมบัติที่ดี และมีอุปนิสัยส่วนตัวที่ให้ทำงานร่วม
กับนักศึกษาฝึกสอน ครูใหญ่ควรจัดปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกสอนในวันแรกของการมาถึง
โรงเรียน โดยให้ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียน เช่น นโยบายของโรงเรียน กฎ
ระเบียบ ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ของโรงเรียน ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เป็นต้น นอกจากนี้
ในการประชุมครู ครูใหญ่ควรอนุญาตให้นักศึกษาฝึกสอนเข้าร่วมประชุม และปฏิบัติต่อ
นักศึกษาฝึกสอนเหมือนกับว่าเป็นครูคนหนึ่งของโรงเรียน

ครูใหญ่ในฐานะที่เป็นผู้ประเมินผล ครูใหญ่จะต้องหาโอกาสเยี่ยมชั้นเรียน
เพื่อสังเกตการสอนและการทำงานของนักศึกษาฝึกสอน ตลอดจนประเมินผลการฝึกสอน
ของนักศึกษาฝึกสอน

ครูใหญ่ในฐานะผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับกาฝึกหัดครู ครูใหญ่ควรประสานงาน
กับครู-อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ในการวางแผนจัดประสบการณ์ให้นักศึกษา
ฝึกสอน รวมทั้งกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกสอนมีความก้าวหน้าในการฝึกสอน
เช่น จัดให้นักศึกษาฝึกสอน ได้สังเกตการสอนของครูในวิชาอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้
ครูใหญ่ควรมอบหมายงานให้ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงอย่างมีปริมาณเหมาะสมไม่มากเกินไป
เพราะครู-อาจารย์ที่เลี้ยง ต้องรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนในชั้นเรียน และ

การฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนด้วย¹

รอเบิร์ต ว. ริชชี (Robert W. Richy) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูใหญ่โรงเรียนฝึกสอนไว้ว่า "ครูใหญ่เป็นผู้ให้ความร่วมมือในการฝึกสอน และเป็นผู้รับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นผู้อนุญาตให้เข้ามาทำการฝึกสอนได้"² ส่วนในคู่มือฝึกสอนของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้กล่าวเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของครูใหญ่โรงเรียนฝึกสอนไว้ว่า "ครูใหญ่คือบุคคลที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานของโรงเรียนฝึกสอน มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ ควบคุมดูแลนักเรียนฝึกสอน เลือกหาครูที่เลี้ยงที่เหมาะสมมาทำหน้าที่เป็นครูที่เลี้ยง ทำงานร่วมกับอาจารย์นิเทศก์อย่างใกล้ชิด ให้ความสะดวกแก่นักเรียนฝึกสอนในเรื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยในการสอน และชี้แจงแนะนำระเบียบข้อบังคับ ตลอดจนนโยบายของโรงเรียนให้เป็นที่เข้าใจแก่นักเรียนฝึกสอน"³

จะเห็นได้ว่า ครูใหญ่หรือผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญอย่างมากเกี่ยวกับการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน จะมีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการฝึกสอน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนมีหน้าที่บริหารงานฝึกสอนภายในโรงเรียนของตนเอง ประสานงานกับสถาบันฝึกหัดครู ปรึกษาหารือกับครู-อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ในการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาฝึกสอนเพื่อให้มีความก้าวหน้าในการสอน สอดส่องและกระตุ้นให้ครูที่เลี้ยงปฏิบัติหน้าที่อย่างสมบูรณ์ นิเทศการฝึกสอน ตลอดจนประเมินผลการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน

¹วิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี, แนวการนิเทศการสอน (ลพบุรี: ฝ่ายนิเทศการสอนวิทยาลัยครูเทพสตรี, 2520), หน้า 1-2.

²รอเบิร์ต ว. ริชชี, แนะแนวนิเทศฝึกสอนวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2500), หน้า 20.

³วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, คู่มือฝึกสอน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามมิตร, 2516), หน้า 8.

จากบทบาบทหน้าที่และความรับผิดชอบดังกล่าวข้างต้น ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอน ต้องมีความเข้าใจเรื่องการฝึกสอนและจะต้องร่วมมือปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดกับบุคลากร ในการฝึกสอน ทั้งอาจารย์นิเทศก์ ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน ดังนั้นความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกสอนของผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนจะเป็นประโยชน์และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปรับปรุงการฝึกสอนของสถานฝึกหัดครูให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้ ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการฝึกสอนตลอดมา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการฝึกสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการฝึกสอน

สมมติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการฝึกสอนไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือปีการศึกษา 2523
2. ในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะเรื่องความคิดเห็นที่มีต่อสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการฝึกสอนในค้ำต่าง ๆ คือ
 - 2.1 การดำเนินงานโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครู
 - 2.2 การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์
 - 2.3 การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครู-อาจารย์ที่เลี้ยง
 - 2.4 การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาฝึกสอน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการฝึกสอนในวิทยาลัยครูภาคเหนือ
2. เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงสมรรถภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน
3. เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาวิธีแก้ปัญหาการฝึกสอน

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

วิทยาลัยครูภาคเหนือ หมายถึง วิทยาลัยครูกำแพงเพชร วิทยาลัยครูเชียงราย วิทยาลัยครูนครสวรรค์ วิทยาลัยครูพินุลสงคราม วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ วิทยาลัยครูลำปาง วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์

โรงเรียนฝึกสอนในภาคเหนือ หมายถึง โรงเรียนระดับประถมศึกษาที่รับนักศึกษาจากวิทยาลัยครูภาคเหนือไปทำการฝึกสอน

อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง อาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่นิเทศการฝึกสอน และติดต่อประสานงานระหว่างวิทยาลัยครูกับโรงเรียนฝึกสอน ครู-อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน

ครู-อาจารย์พี่เลี้ยง หมายถึง ครู-อาจารย์ในโรงเรียนฝึกสอน ซึ่งทางโรงเรียนฝึกสอนจักให้ทำหน้าที่แนะนำช่วยเหลือ นิเทศการฝึกสอนให้นักศึกษาฝึกสอน

นักศึกษาฝึกสอน หมายถึง นักศึกษาที่วิทยาลัยครูภาคเหนือ ส่งออกไปทำการฝึกสอนที่โรงเรียนฝึกสอน

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนประถมศึกษาที่วิทยาลัยครูภาคเหนือส่งนักศึกษาฝึกสอนไปทำการฝึกสอน

การดำเนินงานโครงการฝึกสอน หมายถึง การจัดเตรียมและการบริหารงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ การฝึกสอนของวิทยาลัยครู เพื่อให้การฝึกสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การฝึกสอน หมายถึง การที่นักศึกษาจากวิทยาลัยครูออกไปทำการฝึกหัดสอน ภายใต้การนิเทศอย่างใกล้ชิด จากผู้มีหน้าที่นิเทศการฝึกสอน โดยมุ่งที่จะให้นักศึกษาได้รับ ประสบการณ์ตรง ซึ่งจะช่วยให้ศึกษามีความสามารถที่จะออกไปเป็นครูที่ดีในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนระดับ ประถมศึกษา ที่วิทยาลัยครูภาคเหนือส่งนักศึกษาไปฝึกสอน จำนวนทั้งสิ้น 185 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ผู้วิจัยเริ่มการดำเนินงานโดยศึกษา ค้นคว้า บทความ เอกสาร หนังสือและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ที่จะใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

2.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบ สอบถามเป็นแบบกำหนดค่าตอบให้เลือก (Check - List)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อสภาพที่เป็นจริง และความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการ ฝึกสอนในค่านต่าง ๆ ดังนี้

ก. การดำเนินงานโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครู

ข. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์

ค. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครู-อาจารย์ที่เลี้ยง

ง. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาฝึกสอน

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการฝึกสอน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ ปลายเปิด (Open - ended)

2.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (Try out) กับผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 20 คน เพื่อศึกษาปัญหาในการตอบแบบสอบถามและเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามแล้วปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง

2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้กับประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลในเขตจังหวัดลำปาง และจังหวัดเพชรบูรณ์ด้วยตนเอง

3.2 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากอาจารย์นิเทศก์วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูนครสวรรค์ วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ ช่วยแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนในเขตรับผิดชอบให้ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้และรับแบบสอบถามคืนจากอาจารย์นิเทศก์ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการฝึกสอน ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อสภาพที่เป็นจริง และความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการฝึกสอน ใช้ t-test

4.4 ข้อมูลส่วนที่เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการฝึกสอน ใช้วิธีจัดลำดับความคิดเห็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นตรงกันมากที่สุด จนถึงให้ความเห็นน้อยที่สุด

ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ลำดับชั้นตอนของการเสนอข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 5 บท คือ

- บทที่ 1 เป็นการเสนอความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย ขอบเขตของกรวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับชั้นในการวิจัย
- บทที่ 2 เป็นการกล่าวถึง หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 เป็นการเสนอวิธีดำเนินงานวิจัย
- บทที่ 4 เป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- บทที่ 5 เป็นการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย